

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 39.

Lýsingarprísir fyri þettireglu: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leygardagin 30. septbr. 1939.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

13. árg.

Nationalisma

- chauvinisma (hin erpna stórheits-dyrkanin),
- imperialisma (valdsharradømi),
- krígg og mannaoyðing.

Tað er sagt, at foldarinnar størstu brotsverk eru gjord í nationalismunnar og kristindómsins navni.

Hetta er ómöguligt, vil onkur siga, tí nationalismar, fosturlandskærleikin, kærleikin til land og fólk, er ein reinur náttúrligur dráttur í menniskjunnar barmi, ein megi, ið frá barnsheini er niðurlagð í hvørt einasta menniskja. Og kristindómslærar, hin samni forsakandi fjallatalukristindómurinn, ið er hin menniskjublíðasti og hugsjónaradalbarnasti faktor í mannasøguni — henda Jesusar friðar- og hjálpsmislara, hon skuldi av sonnum verið hin lyftandi og bjargandi kraftin í mannaættini.

Tað er rætt! Soleiðis átti tað at verið!

Hin sanna nationalismar og hin sanni kristindómur eru rein og heilag. Vóru hesar røslur, friar fyri blanding av øðrum røslum, ráðandi millum menniskju, var ídag fatan og samarbeiði eisini ráðandi ístaðin fyri hatið, misskiljan, kríggið, ið nú fer yvir londini sum ein oyðandi pest við deyðans og ólukkuligggjanum í hendi yvir rikini.

Men hin náttúrligi, upprunaligi kærleiki til heimioð og fosturlandið, hin upprunaligi kristindómurinn við næstrakærleika og forstálsni av øðrum menniskjum sum aðalkennimerki — hesar røslur eru dálkaðar og misbrúktar av maktgirnd, avind-sjúku og havisjúku.

Tað syrgiliga hevur íggjognum öldir sýnt seg, at tað hevur eydnast maktgirndum, ráðaríkum og hálv sinnissjúkum persónum at kleða seg í kristindómsins og nationalismunnar heilaga kleðið og í skjól av hesum búna at villileiða mannahópin at góðkenna kríggj sum neyðturviligt fyri at verja tað nationala frælsi, fosturlandsins æru, kristindómsins liv ímillum menniskjunum o. s. fr. Og so er samleikin tann, at einki kríggj í kristindómsins

navni hevur enn farið fram, uttan tess orindi hevur verið:

at ið ríka vápnasmíðju harrarnar, at skapa einstokum monnum og klassum makt og stórmanna æru.

at kúga teir veikaru nationalitetirnar og leggja teir undir hitt ræðuligasta træladømi,

at skapa hat millum tjóðirnar, so aldri friður skal verða á jorð og tann ríkidómskelda, sum kríggisdubbingin er fyri nakrar einstaklingar, aldri skal tarna, men halda áfram at renna í stórri og stórri og blóðugari streymi.

Tað, sum soleiðis gav seg út fyri at vera nationalismar og kristindómsverja var av sonnum ímóti øllum sonnum kristindómi og nationalismu ikki annað enn »chauvinisma» — harðhend kúgan av øðrum nationalitetum — og »imperialisma», einaræði hjá nokrum einstaklingum yvir øðrum menniskjum og tjóðum, sum júst út frá hini sonnu nationalismunnar grundstjórn hava rætt at liva í óskerdum frælsi.

Tí eigur hvør maður at vara seg fyri honum, sum ber sín tjóðskaparhug, sína nationalismu til sjóndar við at klikkja og háða onnur fólk og aðrar tjóðir.

Hann, ið so ger, hevur ikki ferðil av sannari nasjonalismu í sær. Í honum berjist ikki ein heilag national kensla, men erpnis- og maktgirndardjevulin, herskisjúka, persónlig forføngilighet, havi- og njótisjúka eru hansara einastu drivkreftir, sum hava veitt yvir mannaættina hov av sorg og gremjan og ósigilgum vanlukkum.

Tað er ikki bara í teim stóru londunum, hesir »nationalu» oddafiskrænnir finnast. Nei, teir eru allastaðni — eisini í einum so lítillum samfelagi sum Føroyar. Tað skulu vit ikki gloyma. Teir eru av sonnum kreftskaðin fyri alla sanna nationalismu og allan sannan kristindóm, sum setur øll menniskju javnt, gevur øllum menniskjum líka rætt til lívsins góðir og lukku.

Nýggir sáttmálar gjørdir millum:

- 1) Rusland-Týskland og
- 2) Rusland-Estland.

Hesir sáttmálar víðvikja:

1) Markaskjalið millum Rusland og Týskland í tí jarðlagda Pólin.

Hetta markið gongur longri móti eystri enn fyriliskmarkið, ið sett var.

Rusland fær alt lendi við teim polsku Hvíturassunum og Ukrainunum. Í millin av reimum Pólkum fylgja við.

Russararnir fáa oljulenini.

Týskland fær hin partin, ið gongur 175 km eystur um Warszawa. Warszawa fellur soleiðis til Týsklands, ið eftir sáttmálanum fær yvir 20 milliónur av Pólkum.

Rusland og Týskland eru samd um at royna at fáa ókt samhandilin landanna millum, so hann kemur á hæld við zar- og keisaratiðina. Rusland bindur seg til at lata Týskland fáa rávorur, meðan Týskland skal selja tí industrivorur.

Rusland er gingið við til saman við Týsklandi at bjóða vest-

maktunum frið. Um tær ikki taka við, vilja Rusland og Týskland samráðast um, hvat ið er at gera. Teir leggja tá árbyrgdina fyri ófriðin á England og Frakland.

2) Rusland og Estland eru vordin samd um at gera hjálpar-sáttmála, hvar eftir bæði rikini lova at hjálpa hvørjum øðrum, um annað verður álopið.

Rusland fær fleiri flota- og fløgumíðstöður í Estlandi. Tað fær soleiðis rætt til at hava flotastöður á eistnisku oyggjunum tætt við Álandsoyggjarnar. Tað hevur rætt og skyldu til at halda verjustyrkir á hesum stöðum.

Bæði rikini hava rætt til at nýta jarðbanar og havnir hjá hvørjum øðrum til transithandil. Tey eru samd um at okja handilin landanna millum 4½ ferð.

Hesin sáttmálin varir í 10 ár og so framhaldandi í 5 ár, um hann ikki er uppsagdur við 1 árs fyrirvarni.

A Føroya lögtingi 1939

Grindareglugerðin

er aftur í ár á tingi. Vit javnaðarmenn hava altíð hildið uppá, at øll grind skal býttast javnt millum íbúgvaryarnar í grindadøminum, sum so skulu rinda grindaskaðan. Hetta halda aðrir tingmenn vera ógjørligt. Teir halda, at peningurin ikki verður goldin. Tá ið málið nú um dagarnar var til víðgerðar á tingi, fór fylgjandi orðaskifti fram millum Danbjørg og aðrar

Danbjørg:

Í fjør settu vit javnaðarmenn uppskot fram um at býta alla grind. Vit skulu uppá, at skaðabótin fyri mannaskaða skuldi rindast av Føroya vanlukkutrygging, meðan bátaskaði og tilfikt skuldi álíkaast á tey fólk, sum finga grindina, t. v. s. á allar íbúgvaryar í grindadøminum, og at formaðurin á hvørjum báti skuldi krevja peningin inn.

Eftir tí fyriliggjandi uppskoti frá millumtinganevndini er tað komið í lag, at vanlukkutryggingin tekur mannaskaðan, meðan bátaskaði og tilfikt framvegis skal rindast við at selja grind. Eg má framvegis halda uppá,

at øll grind skal verða býtt. Kann tað ikki lata seg gera at fáa bátaskaðan rindaðan á tann hátt, sum vit í fjør skulu uppá, so haldi eg, at aðrar leiðir eru at ganga t. d. at hvørt fólk, ið verður teknað til grindapart, rindar nokur oyrr til sýslumannin samstundis, sum grindapartar verða teknaðir.

Grind má á ongan hátt fara tí spillis — allaraminst í hesum ringu tíðum. Í Fámjin seinast lá nógv grind óseld, og tað sigst, at sumt fór burtur. Hetta er óførsvarligt.

Eisini er tað soleiðis, at menn ikki fáa grind til keyps uttan móti kontant. Hetta førir við sær, at fátekir menn onga grind fáa keypt, meðan teir, sum hava 100 krónuseðlarnar at leggja á borðið, fara av stað við grindini. Hetta er so órættvist, sum væl hugsast kann.

Djurhuus,

sýslumaður, svaraði hartil: Tað, ið Danbjørg talar um at rinda pening, tá ið grindapartar verða teknaðir, ber ikki til. Tað er ofta tvørligt at fáa fólk at tekna grindapartarnar og fiansheltur at rinda pening. Skaðahvalur má seljast. Tað er ikki rætt, sum Danbjørg sigur, at bara kapitalistar keypa grind. At

krevja pening aftaná frá teim, ið grindina hava fingið, altsio øllum íbúgvaryrunum í grindadøminum ber als ikki til. Hver skal standa til andsvars fyri, at peningurin kemur inn?

Tað kundi verið, at sóknarstýrini vildu garantera fyri skaðan — alt annað er vónleyst. Kann tað ikki gjøgnumførast, so má grind seljast fyri skaðan.

Dam:

Tað ið fyrst og fremst ræður um er tað, at einki fer til spillis, tí logdu vit javnaðarmenn inn: býta alt. Tað er vert at hugsa um tað, ið Danbjørg ferdi fram, at rinda til ein skaðagrunn. Tað kann vera, at tað letur seg gera, sum Djurhuus sigur, at kommunurnar garantera. Men, at øll grindin verður býtt, er tað týðningarmesta. At fáa skaðan goldnan ber nokk til.

A. Samuelsen:

Í kríggstíð kundi eg hugsað mær at gingið ta av javnaðarmennum ávístu leið. Men fyri skaðan hugsí eg, at grind má seljast; men í kríggstíð haldi eg, at maximalprísir eigur at verða ásettur.

Hægri beinleiðis skatt og formøguskatt.

Í fjør, tá ið tann nýggi figggjar-sáttmálin (finanspláður) var til víðgerðar á tingi, settu javnaðarmenn uppskot um hægri beinleiðis skatt og formøguskatt, soleiðis at eingin tollur skuldi leggjast á neyðsynjarvorur. — Okkara uppskot fáll, meðan tollur varð lagdur á t. d. kaffi, te, sukur og grýn.

Javnaðarmenn hava aftur í ár reist málið um hægri beinleiðis skatt og formøguskatt og at fáa tann umtalaða tollin á neyðsynjarvorum at falla burtur. Tá ið málið nú um dagarnar var til víðgerðar úttalaði m. a.

Dam:

Javnaðarmenn hovdu uppskot frammi í fjør um hetta. Tað tykist okkum rættast at leggja skattin á teir, ið hava tær størstu inntøknar og hava kapital á rentu og aðrar stórar ognir, ístaðin fyri at tolla tær neyðsynjarvorur, sum fátekir fólk skulu nýta. Tað er sjálvandi nervandi og skerjandi fyri allan framburð her á landi, at lögtingið ikki hevur pening at styðja vinnulivið við. Men tann órættur, sum gjørdur er við at leggja toll á neyðsynjarvorur, má ruddast burtur.

Nú eru allir prísir hækkanði vegna kríggis, og tað fellur tungt at rinda vorurnar fyri uttan toll, og tessvegna nervar tollurin nú